

מוסף לגליון 'מבאר אבותינו' נ/ג

מוסף לגליון 'מבאר אבותינו' • לכבוד חג הפסח וחודש ניסן • שנת תשפ"ב לפ"ק

"ויהי בנסוע הארון" סקירה היסטורית מפטירת רבינו, מודעות אבל, מסע הלוויה, ההספדים, רישומים מנכדיו:

עמוד ב' – ה'

"ויהי אחרי מות" סקירה ממעמדי ייא"צ ביומא דהלולא של רבינו, תשכ"ו – תשפ"ב. בתוספת ג' מאמרי הערכה מיוחדים, מהגאון רבי עבי יעקב אבראם זצ"ל יו"ר הלשכה האורט', מכולל 'אהבת ציון' זיבנברג, מגליון 'משמרת חומתינו' אנשי נטורי קרתא:

עמוד ו' – כ'

"וידבר משה" טיוטה מדרשת מורינו הגאון בעל ה"רזא דמשה" זצ"ל בדינער לטובת 'כולל זיבנברג' שנת תשס"ז בארה"ב:

עמוד כ"א – כ"ג

התודה והברכה

להרה"ג המפואר העומד לימין המערכת מיום היווסדה

רבי מנחם מנדל קינסטליכער שליט"א

על סיועו הרב בגליון זה

מכון 'מבאר אבותינו'

דבר המערכת

עבר כבר יותר משנה מאז פטירתו של אבינו רעינו עטרת ראשינו ותפארתנו זצ"ל, אך הפצע עדיין לא הגליד, כמו עתה זוכרים אנו את ימי הפסח בהוד ובגילופין, וב'שפיץ', את 'ליל הסדר', אז התרומם מעלה מכולנו, וברוב חן וכישחון הסביר את ההגדה, זה היה מעמד בלתי יתואר ...

לאחרונה התגנב לי סוד מאת הרבנית החשובה תחי' שזוכרת איך לפני כל ליל הסדר היה הוא זצ"ל בודק במו ידיו את שולחנו כדי לבדוק היכן אפשר להכניס עוד כיסא ועוד ספסל, והכל למען המטרה הנשגבה של סיפור יציאת מצרים ברוב עם.

חג הפסח לקח אצלו מקום נרחב בכל ימות השנה, 'כדי שיהיו התינוקות שואלים' היה נוגע בכל עת שהיו חואים אחונת נעולים, אשר משם תצא הקריאה שלשם 'ליל הסדר' ולקערה' הם עומדים.

אך אנו בל נחשה ח"ו רק בזכרונות אלא להמשיך את המסורת, כל ימיו הרי הקדיש להנחיל לדורינו אנו את המסורת הצרופה ובה נוכל לגרום לו נחת רוח שם במקומו העליון. וכדי לשבר את האזון הבאנו כאן לרגל חג הפסח כמה מאמרים מענינים אשר יכולים לעניין כאו"א מאיתנו ...

בברכת

א פריילעכן כשר'ן פסח

מכון 'מבאר אבותינו'

'ויהי בנסוע הארון'

סקירה היסטורית מפטירתו של רבינו

פטירת רבינו

פטירת רבינו עפ"י רישומיו של נכדו הגאון בעל ה'רזא דמשה' זצ"ל

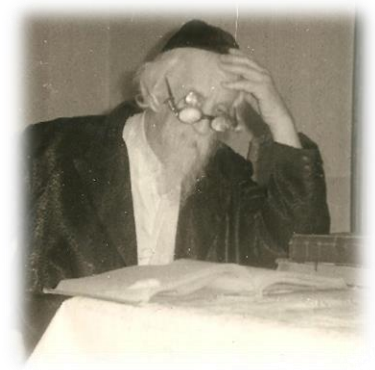
ולכן החליט להכניסו לבית החולים (מפי נכדת רבינו, הרבנית מרים שרייבר תחי', נזכרת להלן במדור האגרות סי' עג, וראה שם סי' פח בהערה)). ובשב"ק בבוקר לערך בשעה 6 הסיעו אותו לבית החולים 'שערי צדק' (וואלאך) באמבולנס. (אני נשלחתי אז למעונו של מנהל ביה"ח, ד"ר הר"ר פאלק שלזינגר ז"ל להודיעו על כך, וקבלתי בספ"י). [בת רבינו, דודתי הרבנית פיגא שטרן ע"ה, הגיבה בשמעה זאת, חבל שהוציאו אותו מחדר הספרים שלו... מפי בתה הנ"ל].

ביום ראשון היה מצבו גרוע מאוד, ובשעות אחה"צ לערך בשעה 4.30 חזר קצת לאיתנו, וכשבני המשפחה איחלו לו רפ"ש, ענה אמן. [ליד מטתו היו חתנו בעל בצל החכמה' ואאמ"ו ז"ל, והתחיל לחקור אותם מתי הכניסוהו לכאן. הם ניסו להתחמק מלענות דבר, היות שחששו שיקפיד שהכניסוהו בעצם יום שב"ק. הוא התחיל לשחזר בעצמו, שתפלת ליל שב"ק הוא עדיין התפלל, ואילו תפלת שחרית הוא כבר לא התפלל, ואז הפטיר בניחותא שכנראה היה לו חסר מצוה זו שפיקוח נפש דוחה שבת (מפי נכדת רבינו, הרבנית מרים שרייבר תחי')].

המצב השתפר בהדרגה, וביום שני בצהריים ירד ממתנו וגם טעם משהו. כשביקר אז אצלו הגרי"מ דושינסקי. שוחח עמו כמעט כרגיל. לפנות ערב ביקרו הרבי מגור וגם עמו שוחח עוד. [ומספר נכד רבינו, הרב יצחק ארי' שטרן הי"ו,

כרעם ביום בהיר כן נפלה עלינו הבשורה הנוראה שכ"ק רבינו איננו כבר אתנו ונשמתו עלתה השמימה בסערה.

עוד ממש רק עכשיו זכינו לראותו בגודל תפארתו, על אף זקנותו המופלגת שהגיע קרוב לצ"ו שנה. עוד אתמול האציל מהודו והדרו על

רבינו שקוע בלימוד שבוע לפני פטירתו

כל סביבתו, עוד אתמול למד תורה כבימים ימימה, עוד אתמול השקה את תלמידיו בתורה ויר"ש כאיש צעיר לימים.

ועכשיו איה רבינו, האם כבר לא נזכה לראות את פניו הזוהרות, האם כבר לא נזכה לראות את עבודתו בתפלותיו שעלו עד השמימה, האם כבר לא נזכה ללמוד תורה מפיו כבימים הטובים.

מציאות מרה שאיננה חוזרת ללבנו ולהכרתנו, מציאות שקשה לעכל ולהשלים עמה, רבינו עזב אותנו לאנחות. אולם החרשנו דומי', ה' נתן ה' לקח יהי שם ה' מבורך.

בליל שב"ק תרומה (ד' אד"ר תשכ"ה) הרגיש מאוד שלא בטוב, [והיה מליל ש"ק בחוסר הכרה (או בתרדמה עמוקה), ועל אף כל המאמצים לא הצליח אאמ"ו ז"ל למצוא רופא,

בשעה 3.30 אחה"צ בחצר ביה"ח שערי צדק הספיידוהו חתנו הגר"ב שטרן אב"ד מלבון (הזכיר שביקש שלא להרבות בשבחיו, אבל אין צורך כלל לשבח, כי השבחים נאמרים מאליו, כי כל אחד שבא עמו במגע יודע את גדלותו וכו'), הגרי"מ דושינסקי ראש ישיבת בית יוסף צבי (שהזכיר ג"כ את צוואתו בע"פ שאמר לו שלא להרבות בשבחיו ושלא לפרסם בעתונים, ואם רוצים לעשות לו נח"ר שילמדו פרק משניות לעי"נ), הגר"ש הלוי ואזר אב"ד זכרון מאיר

[סעבענער רב ביי אייך האט איהר זיך געהאלטן פאר גארנישט, אבער ביי אונץ האבן וויר געוואסט דעם אמת, בטוחים אנו שנשמתכם הק' עולה ישר לפני כסא הכבוד, נא להעתיך שם על כולנו" וכו' (מרישומי נכד רבינו, הרב יצחק ארי' שטרן הי"ו), והגר"י סג"ל דייטש אב"ד קטמון (העלה על נס את ענוותנותו הגדולה ועדיין מהדהד באזניו ברכות התורה ששמע ממנו בילדותו כשאיקלע לעירו של רבינו).

[את הדבר הנ"ל שלא לפרסם בעתון ולא לספר בשבחו אחרי פטירתו הוא ביקש מהגרי"ם דושינסקי זצ"ל ומהרה"ק מדזיקוב, להשגיח ולהיות עדים לבקשתו, ואכן מצד המשפחה השתדלו לקיים צוואתו" (מרישומי נכדו הרב יצחק ארי' שטרן הי"ו). במודעת האבל שפירסמה המשפחה (נוסח

בליל פטירתו) (לאחר ביקור הרבי מגור) היינו להבל"ח הר"ר ראובן צבי בלוי הי"ו (בעל נכדת רבינו, נישואיו נזכרים להלן במדור האגרות סי' עה, ופדיון הבן של בנו בכורו למעלה בפרשת נח) ואנוכי אצלו, וביקש להתפלל 'מעריב', הוא

הי' מאוד מאוד חלש, וביקש שאנחנו נגיד בקול, וכך עשינו, מרוב חולשה הוא נרדם כל כמה דקות, כשהתעורר רצינו לדלג בכדי לא להכביד, הוא לא נתן, ומילמל נו! נו! עד שהתחלנו ממקום שסיימנו קודם. לעובדא זו אין צורך בפירושים].

בהעריב היום הורע שוב מצבו ובפרט נשימתו כבדה עליו מאוד, הרופאים הציעו לבצע ניתוח קטן בכדי להקל עליו, ולאחר שהסכים ע"ז הרבי מגור, בוצע הניתוח. לפנות בוקר של יום השלישי (ז' אדר ראשון), בשעה 3.30 לערך, עלתה נשמתו הזכה לגנזי מרומים, ובשעת יציאת נשמתו היה בחדר נכדו הב' ברוך מרדכי שטרן נ"י. בביה"ח היו גם בנו (ה"ה אאמ"ו), בנותיו וחתנו הגר"ב שטרן (וגם אני הייתי שם עם ב"ד יצחק משה הנדלר נ"י). בשעותיו האחרונות מילמל מלים בלתי ברורות, אולם ביניהם אמר כמה פעמים 'מקוה מטהר את ישראל', ולפני ההלויה הטבילוהו במקוה של ישיבת דושינסקי (אז לא הי' עדיין בירושלים מקוה טהרה מיוחד לנפטרים, ובדרך כלל טיהרו ע"י תשעה קבין).

"גדול מרבן שמו, הרב" ... "סעבענער רב ביי אייך האט איהר זיך געהאלטן פאר גארנישט, אבער ביי אונץ האבן וויר געוואסט דעם אמת.

"הגאון הגדול ציס"ע משרידי הרבנים הזקנים של יהדות אונגארן", מודעה של העדה החרדית.

ע"י חתנו בעל 'בצל החכמה' לא נכתבו עליו שום תוארים, אלא "גדול מרבן שמו, הרב...".
 בזכרוני שפעם כאשר ריפרף רבינו בכותרות העתון, והיתה שם ידיעה על פטירת רב אחד בתיאורים מפליגים כנהוג, הגיב כהנ"ל, מה בצע בכל זאת, לימוד פרק משניות יותר מכ"ז].

בשעה 4.30 יצאה מסע ההלויה רגלי לעבר הר המנוחות, כשאלפים מלווים את מטתו בעינים בוכיות. ביו המלוים נראו הרבי מגוה. חברי הביד"צ עדה החרדית, הגר"י אדלר אב"ד טורדא, הגרמ"א פריינד ראש ישיבת סאטמאר, הגר"י הורוויץ [מדזיקוב], רב"ד קלויזנבורג (שליוה רגלי עד להר המנוחות) ועוד. ליד ישיבת פרשבורג הספידו בעל נכדתו הגרש"ב סופר אב"ד פרשבורג (הזכיר כי זרשתו האחרונה ברבים היתה בכינוס תלמידי הישיבה בב' כסלו תשכ"ד כזקן תלמידי ה'שבט סופר'), ומשם המשיכה ההלויה להר-המנוחות, וקברו נכרה בין קבריהם של הרבי מבעלזא ורבי פרשבורג.

ביום רביעי ו' אד"ש, במלאת השלושים להסתלקותו הוקמה המצבה על קברו, בהשתתפות מאות מתלמידיו, מוקיריו ובני משפחתו. הספידוהו חתנו הגר"ב שטרן והגר"י שניבלג אב"ד בני-ראם (ראה עליו למעלה בסוף הערה נג). כן השתתפו הגר"י וועלץ רב"ד בודאפעסט, הגר"י אדלר אב"ד טורדא, הגר"מ דושינסקי, הגרמ"א פריינד, הגרא"פ סופר אב"ד מ' וואשרהעלי, הגר"י ש"סג"ל דייטש אב"ד חוג חת"ס בפ"ת ועוד. בערב נערך 'מספד תמרורים' בהיכל ביהמ"ד דושינסקי, ע"י ראש הישיבה הגר"מ דושינסקי (מדפס בקובץ דבר ההתאחדות) חתנו הגר"ב שטרן, הגר"י סג"ל דייטש אב"ד קטמון ונכדו האברך הרב חיים שטרן. (הוא הדגיש בין השאר, שעל אף השגותיו הגבוהות בתורה ויראת שמים, ושבעלי השגות גבוהות יכלו לקבל ולהנות ממנו, הוא היה גם יכול לרדת אל העם, שגם הם יוכלו לקבל ולהנות ממנו בתורה ויר"ש. כן

בודאפעסט (סיפר מתוך בבי את דרכו בקודש בתורה ובתפלה ובעניני הכלל, ועם זאת קיים בכל כוחו את ה'הצנע לכת', הי חסיד הי עניו), הגרא"פ קליין אב"ד מ' וואשארעהלי, והגרמ"ז שטרן אב"ד גבעת שאול ב' (עוד בדור הקודם הי' אחד מגדולי התורה, הן כאחד הרבנים החשובים בהונגריה והן כראש ישיבה מפורסם. ולמרות שרצונו הי' שלא כדי ללמוד ממעשיו ולהמשיך בדרך שהראה לנו, כדאי הי' להתאסף כאן, ומובטח שימחול לנו על זאת). כן השתתפו בין השאר: הגר"י אדלר אב"ד

הקמת המצבה
על קברו של הגאון הצדיק
רבי צבי קינסטליכר זצ"ל
תקיים ביום רביעי ו' אדר ב' בשעה 2.30 אה"צ
בביה"ק אשר בגבעת שאול ירושלים.
אוטובוסים מיוחדים יצאו מרחוב שמואל הנביא 68
(ע"י ישיבת בית יוסף צבי דושינסקי) בשעה 2.00.

ציין את עבודתו בקודש שאף בימי זקנותו המופלגת התגבר כארי לעבודת ה' בצעיר לימים, והפטיר, לא איבדנו איש זקן וישיש בן תשעים ומעלה, אלא איבדנו כביכול שלשה אישים בני שלשים שנה).

כן התקיים ביום ג' פרשת פקודי 'הספד' מטעם כולל זיבנברגן בהיכל ביהמ"ד פרשבורג ברח' מאה שערים, בו הספידו חתנו הגר"ב שטרן ('שר וגדול נפל כהיום בישראל', כבר מיום פטירתו ניכר חסרונו בתוכינו, ובפרט אצל לומדי תורה שהיו בני ביתו הקרובים), הגרמ"א פריינד ראש ישיבת סאטמאר (תלמיד רבינו בהוניאד), הגר"י וועלץ רב"ד

טורדא, והאדמו"ר מתולדות אהרן.

הספד יום ג' שע"י כולל זיבנברגן :

גדל המספד בירושלים
הנהלת כולל "אהבת ציון" זיבנברגן,
קוראת בזה למוסד גדול ופסד על חלקה מאתה
קברניטה והוייתה ממנה העטרה, האי גאון והסוד
משירי כנסת הגדולה, ש"ד התורה ועמדי ההוראה
צדיק יסוד עולם
מרן רבי צבי קינסטליכר זצ"ל
נאב"י פטעקן הרמנשטטר זנשיא כבוד כוללנו
הספד יתקיים בביהמ"ד פרשבורג שערי שמחה,
רחוב טאה ערעס. (ע"י תחנת 11-2)
ב י ו ם ש ל י ש י פרשת פקודי שעה 7.30 בערב
אור לערב ר"ח אדר ב'
יספידו הרבנים הגאונים שליט"א :
רבי בצלאל שטרן אב"ד מלבורן
חתנו של הזמנת זצ"ל
רבי אפרים פישל קלין אב"ד וואשארעהלי
רבי מנחם זאב שטרן אב"ד גבעת שאול ב'
קהל ירושלים ובהנ"ד אנשי כוללנו מתבקש
להשתתף בהמוניהם בהספדו של גאון ישראל
ומה הי' דמעה מעל כל פנים במהרה ויקצו וירגו
שוכני עפר בבית משיח צדקנו בב"א.
הנהלת כולל "אהבת ציון"

כפי שמצוין ברשימות, התקיים ביום ג' פרשת פקודי הספד על מרן רבינו ז"ע, נעתיק כאן מה שנכתב בכתבי העיתים על הספד זו. "ירושלים. יום ג' – בנוכחות גדולי התורה, ראשי ישיבות, אדמו"רים ורבנים, נערך אור ליום האתמול בביהמ"ד "שערי שמחה" במאה שערים, מספד תמרורים על הסתלקות הגה"צ רבי צבי קינסטליכר זצ"ל, גאב"ד סעבן-הערמנשטאט. אולם ביהמ"ד שהתמלא במאות איש, צר הי' מהכיל את כל הקהל הגדול ורבים נאלצו להקשיב מבחוץ להספדים. ראשון המספידים הי', חתן הגאון זצ"ל, הגר"ב שטרן אב"ד מלבורן (אוסטרליא) שתיאר באריכות את פעליו ומעשיו הרבים של חותנו זצ"ל בשנות חייו הארוכים ואמר ששר גדול נפל כהיום הזה בישראל שכבר מיום פטירתו ניכר חסרונו בתוכנו ובפרט אצל לומדי תורה שהיו בני ביתו הקבועים. לאחריו הספידו הגר"י וועלץ רב"ד בודפשט שהי' מידידיו הקרובים הוא סיפר מתוך בבי את דרכו בקודש בתורה ובתפילה ובעניני הכלל ועם זאת קיים בכל כוחו את הצנע לכת, וקרא עליו "הי חסיד הי עניו".

כמו"כ הספידו הגרמ"א פריינד והגרא"פ קליין אב"ד וואשארעהלי, הגרמ"ז שטרן אב"ד גבעת שאול ב', תיארו כאחד מגדולי התורה כבר בדור הקודם הן כאחד הרבנים החשובים בהונגריה והן כראש ישיבה מפורסם, וסיים שלמרות שרצונו הי' שלא להרבות בשבחים עליו אבל כדי ללמוד ממעשיו ולהמשיך בדרך שהראה לנו לשם זה בלבד כדאי הי' להתאסף כאן ומובטח שימחול לנו על זאת. ההספד נערך ע"י כולל זיבנברגן שהמנוח זצ"ל כיהן כנשיאה ועמד בראשה מיום עלותו לארה"ק ועד ימיו האחרונים".

'ויהי אחרי מות'

סקירה ממעמדי היארצייט תשכ"ו – תשפ"ב

תשכ"ו

ביארצייט הראשונה של **מן רבינו ז"ע** השתתפו כידוע גדולי ומאורי א"י יחד עם מאות מתלמידיו ומעריציו, נעתיק כאן רישומים שנכתבו בכתבי העיתים.

"לרגל יומא דהילולא הראשון להגה"צ רבי **צבי קינסטליכער** גאב"ד **סעבען ז"ע**, התקיימה סעודת מצוה וסיום הש"ס שלמדו במשך השנה לעי"נ, במוצש"ק פר' תרומה אור ליום ז' אדר.

לאחר שבנו הרבני המופלג **מו"ה דוב הי"ו** סיים את הש"ס בביהמ"ד דושנסקיא, נערכה סעודת המצוה בהשתתפות גדולי תורה רבנים וראשי ישיבות, וקהל רב שמנה כמה מאות איש מתלמידיו ומעריציו מירושלים עיה"ק ומחוצה לה.

דברים מענינא דיומא דיבר מחותנו הגר"י **וועלץ** הרב"ד **בודאפסט**, ובתוך דבריו העלה על נס את

גדלותו המופלגת בתורה ובמדות ואת קדושותו ופרישותו היתירה. כמ"כ השתתפו הרבנים הגאונים **מטורדא**, **וורשהאלי**, **פרשבורג**, **מעדיש**. וראשי ישיבות דושינסקי, **סאטמאר**, **פאפא**, הרב י"ד **גולדשטיין** ועוד.

ביום ראשון עלה לציונו קהל רב, הספיידו הרב **ב"ז יעקובזון** רבה של שכונ פאג"י, שהעלה קוים לדמותו ותיאר את שלימותו בכל המובנים והשפעתו הן לעצמו הן למשפחתו והן לקהל ישראל, וכן ציין את ענוותנותו ופשטותו שפעמה ברוחו הטהורה."

תשכ"ז

ביומא דהילולא קדישא תשכ"ו, שנתיים לאחר פטירת **מן רבינו ז"ע**, התקיים מעמד הייא"צ בישיבת ב"צ דושינסקיא, אזי אז פרסם נכדו **הגאון בעל ה'רצא דמשה'** זצ"ל רישומים על זקינו הגדול, ובין השאר כותב שם ז"ל:

"כשהרגיש רבינו שימיו קרובים, אמר כי הוא מבקש טובה אחת, שילמדו לעי"נ. ומסיימים כעת בעזהש"י"ת בפעם השנית ש"ס לעי"נ הטהורה. ובקשתינו שטוחה, שימליץ טוב בעדינו ובעד כל בית ישראל, בבחיים חיותו, יהא זכרו בחך."

תשכ"ה

יארציט השלישי של **מרן רבינו זי"ע**, שהתקיים ג"כ בישיבת בי"צ דושינסקיא, הי' במעמד קהל גדול בראשות רבנים וגאונים, שם הודיעו לראשונה שיוציאו בהמשך את הספר **שו"ת באר צבי חלק א'**, ובכתבי העיתים נתפרסם כך.

"קהל נכבד השתתף בסעודת מצוה לרגל סיום הש"ס לעי"נ הגה"ק רבי צבי קינסטליכער זי"ע, הגאב"ד סעבען, שהתקיים בישיבת בי"צ דושינסקיא, ביום א' ד' אדר תשכ"ח. סיים את הש"ס בנו **הגאון רבי דוב קינסטליכער** שביזמתו נערכה סעודה נאה זו, בפעם השלישית.

הגאון רבי מנחם זאב שטרן הרב דגבעת שאול ב'. העלה קוים לדמותו של הגאון מסעבען. הוא העלה על נס את העובדה שעל אף גדלותו המובהקת בכל מכמנמי התורה וכן צדקותו ויראתו שאין לתארה. וענוותנותו היתה מיוחדת במינה, כן ציין את דבקותו בתפילתו אשר עד עתה נרטטים כשזכרים בכל זאת.

השתתפו בסעודה רבנים, תלמידיו ואוהדיו ששאבו ממימי התורה והיראה אשר השקה בנאמנות ובאהבה יותר משישים שנה. ביניהם בלטו יוצא קהילתו סעבען אשר הדריכם במעגלי צדק ובמסירות נפש, כשלושים שנה. האירוע נסתיים מתוך התרוממות הנפש. והודו למסדרים. ביום ה' עלו לציונו אשר בהר המנוחות חלקת הרבנים. הספידו נרגשות בעל נכדתו של הגאון מסעבען יבלח"ט **הגרש"ב סופר האב"ד פרשבורג**. הוא תיאר את המנוח. ואת סגולותיו המיוחדות שאיפיינהו. כן סיפר בשם סבו הגאון בעל "**דעת סופר**" נ"ע מפרשבורג, שעוד בבחרותו כשלמד בישיבה הרמה בפ"ב. התפלפל בחריפות עם רבו בעל "**שבט סופר**" זי"ע וכבר אז נתפרסם כחריף עצום.

כמו"כ נמסר כי נעשים עבודה מרובה, בכדי להוציא לאור את כתבי יד קדשו, ומקוים בקרוב להוציא החלק הראשון אשר יחיל שו"ת וביורו הלכה."

תשל"א

יומא טבא לרבנן', ביום ההילולא השישית לפטירתו של **מרן רבינו זי"ע** שאף היא התקיימה בישיבת בי"צ דושינסקיא בירושלים, הו"ל ספרו הראשון של רבינו, **שו"ת באר צבי חלק א'**, אשר נערכה עפ"י כתביו הרבים של רבינו. הספר נעשה בעמל רב כיון שמכוונת רבינו לגבי הוצאת ספריו היה נראה שרוצה שיעברו ע"ז הדק היטב, באומרו שאלו חידושיו משנות צעירותו, דהרי חידושיו שכתב בערב ימיו בסעבען ברובם הוצרך לעזוב שם וכשחזרו לחפש אחריהם לא מצאוהו, ע"כ היה המו"ל של הספר בן רבינו

מו"ה רבי דוב זצ"ל שולח את בנו מורינו בעל ה'חא דמשה' זצ"ל אל הגאון רבי נפתלי הירצקע פרענקל זצ"ל חבר הביד"צ לדון עמו בכמה נושאים אשר כתב רבינו. בראש הספר נכתב הקדמה מחתן רבינו הגאון בעל ה"בצל החכמה" זצוק"ל אשר בו כותב את תולדות רבינו על כל פרטיו, ונוסף ע"ז עוד הקדמה מבן רבינו המו"ל מו"ה רבי דוב זצ"ל אשר כותב בארוכה על משנת אביו הגדול מרן רבינו זי"ע.

תשל"ו

צוין בכתבי העת שבשנה זו שהתקיים סעודת ייארצייט עם סיום הש"ס, כשזה הפעם הי"א שסיימו את הש"ס.

תשמ"א

בשנה זו התקיים סעודת הייארצייט בשילוב לחיים לרגל הוצאת ספר תענית בבורים וסעודת מצוה בערב פסח, הספר זכה להסכמתם הנלהבת של גדולי ישראל וביניהם של דודו מרן בעל ה"בצל החכמה" זצוק"ל ומרן בעל ה"שבט הלוי" זצוק"ל. יציין שבשנים אלו החלו לעלות לציון הק' בלילה ולא ביום כיון שהעולים התקשו להגיע ביום, ואע"פ שיש בזה פקפוק הלכתי מ"מ חתנו מרן בעל ה"בצל החכמה" זצוק"ל הורה שמותר לצאת לביה"ח בלילה, ואף הוא עצמו השתתף.

תשנ"ז

בשנה זו התקיימה סעודת הייארצייט בביהמ"ד 'זיבעברגן' בירושלים [רחוב סורוצקין, כעת ביהמ"ד "בצל החכמה"] בשילוב שמחת שבע הברכות לרגל נישואיו של נכד רבינו זי"ע הרה"ג רבי שמואל זלמן קינסטליכער שליט"א, בן הגאון בעל ה"חא דמשה" זצ"ל, בנו של מוהר"ר דוב זצ"ל, בנו מרן רבינו זצוק"ל. נשא דברים בעל נכדת רבינו הגאון רבי שמחה בונם סופר זצ"ל גאב"ד פרעשבורג.

תשס"ה

בשנה זו מלבד הסעודת ייארצייט והעלי' לציון שהתקיימה כבכל שנה בירושלים, התקיימה ג"כ סעודת ייארצייט בעיר לאנדאן יצ"ו בביתו של הרה"ג רבי צבי סופר – שרייבר שליט"א בן הגאב"ד דפרעשבורג זצ"ל בהשתתפות נכדי רבינו, בראשות תלמיד רבינו הגרא"ד פרידמאן זצ"ל, רב ביהמ"ד בעלזא בלאנדאן, אשר העלה על נס קוים לדמותו של רבינו, וסיפר בארוכה עובדות אשר זכה הוא עצמו לראות, יש לציון שסיפוריו על רבינו נדפסו בסוף ספר באר צבי על התורה, בתולדותיו.

תשס"ז

עקב חולשתו של בן רבינו **מוהר"ר דוב זצ"ל**, התגורר אצל בנו **הגאון בעל ה"חא דמשה" זצ"ל** בבני ברק, אשר ע"כ התקיים הייארצייט אצל בנו הנ"ל. עלייה לציון היתה ביום. היתה זאת היארצייט האחרון בחיי בן זקוניו, שהיה טורח מידי שנה בסידור וארגון הסעודת מצוה לעי"נ הטהורה של אביו הגדול **מן רבינו זצוק"ל**.

תשס"ח

בשנה זו התקיימה הסעודת ייארצייט במודיעין עלית ע"י נכד רבינו הרה"ג **מוהר"ר שמואל זלמן קינסטליכער** שליט"א בביהמ"ד דקהילות חסידים. העלייה לציון התקיימה ביום ולא בעקבות זה שהסעודה לא התקיימה בירושלים.

תשס"ט

'יומא טבא לרבנן', ביום ההילולא המ"ד של **מן רבינו זי"ע**, הו"ל ספרו המפואר **באר צבי על התורה ועל המועדים**, אשר בו מובאים חידושי רבינו באגדה, ויש לציין שחידושים אלו הם רק טיפה מן הים למול כל חידושיו באגדה זהה כוחו היה גדול בזה, אלא דרבינו לא נהג לרשום כ"כ את חידושיו באגדה, ומה שכתב מובא בספר מפואר זה. הספר נערך ע"י נכדו מורינו **ה"חא דמשה" זצ"ל**.

בסוף הספר יש גם תולדות ואגרות מרבינו, תולדות רבינו מבוסס על הקדמתו של חתנו הגאון בעל ה"בצל החכמה" **זצוק"ל וע"ז** תוספת עובדות ופרקי תולדות מנכד רבינו הגאון בעל ה"חא דמשה" זצ"ל.

לרגל יום ההילולא ולאור הוצאת הספר התקיים מעמד סיום הש"ס לעי"נ בביהמ"ד ב"צ דושינסקיא בבני-ברק בהשתתפות קהל גדול מתלמידיו ומוקירי זכרו בראשות הרבנים הגאונים, ביניהם נשאו דברים, **הגת"ה פרענקל** זצ"ל חבר הביד"צ שכאמור סייע להוצאת הספר שו"ת באר צבי, תלמידו מירושלים **הגרא"י אולמאן** שליט"א חבר הביד"צ, **הגרש"א שטן** שליט"א גאב"ד שערי הוראה, **הגה"ח רבי סנדר הברנפלד** שליט"א

ספר באר צבי על התורה ומועדים

אמרי קדש, דרושים ותוכחת מוסר

מהטאן הקדוש עמוד הוראה צ"ע
טון רבינו

רבי **צבי קינסטליכער** ז"ע
אב"ק סעבען (הערטאשטאט)
ומנ"כ בעה"ק ירושת' - מעל שו"ת באר צבי

ערכת וסדרתו בהטלת ה' עלי מנחם שרדי בתביו
בתוך שנת האבל על הסתלקות בן-זקניו ורבינו
ה"ה אמ"י שו"ה הרבני המסיל
כש"ת מוה"ר דוב קינסטליכער ולה"ה
נלב"ע ה' אב תשס"ז

אני מנחם הרב"י
שנת אלמנרה וי"ט קינסטליכער

בני-ברק תשס"ט

מו"ץ העדה החרדית אשר זוכר את עבודת הקודש של רבינו, כן נשא דברים נכד רבינו הגר"צ שטרן שליט"א ראה"כ "בצל החכמה".
הללו נשאו על נס את העלוי נשמה הגדול שיש לרבינו בהדפסת חידושינו באגדה כפי רצונו הטהור, ואף העלו קוים לדמותו הרם.

תשע"ד

במלאת מ"ט שנים להסתלקותו של רבינו, התכנסו מוקירי זכרו בירשות"ו בבית נכד רבינו הרה"ג מוהר"ר יהושע אהרן קינסטליכער שליט"א, בהשתתפות נכדו חביבו מורינו הגאון בעל ה"חא דמשה" צ"ל, נשא דברים הגה"ח רבי שמחה בונם נויפלד צ"ל, אשר בזכרונו היו חקוקים תפילותיו ועבודת קדשו של רבינו.
לאחר הסעודה עלו לקברו של רבינו ושם אמרו את פרקי התהלים כנהוג ולאמ"כ קדיש ע"י נכדו הנ"ל צ"ל.

תשע"ז

בשנה זו התקיימה הייארצייט בירושלים בביתו של נכד רבינו הרה"ג מוהר"ר אריה שליט"א, בהשתתפות אביו הגאון בעל ה"חא דמשה" צ"ל, והשתתפו בו בין השאר נכד רבינו מוהר"ר יצחק אריה שטרן צ"ל ולהבחל"ח בעל נכדת רבינו מוהר"ר אברהם יונגרייז שליט"א חתן הגאון רבי אהרן קינסטליכער צ"ל בנו של מן רבינו זי"ע.
לאחר הסעודה שהתקיימה במוצאי שבת עלו לציון שבהר המנוחות ושם אמרו את פרקי התהלים כנהוג ולאמ"כ קדיש ע"י נכדו הגרמא"ז צ"ל.

תשע"ח

בשנה זו התקיימה הייארצייט בירושלים בביתו של נכד רבינו מוהר"ר יצחק אריה שטרן צ"ל, בראשות נכד רבינו הגאון בעל ה"חא דמשה" צ"ל, הרי"א צ"ל סיפר עובדות שזכה הוא בעצמו לראות, ואף סיפר את הסיפור הידוע בעת שמסר רבינו נפשו ללמוד תורה על אף שהקומעניסט'ן ימ"ש לא הניחו ללמוד תורה, ולפתע התדפק על ביתם קצין רוסי אשר שמע מהרחוב את לימוד התורה של רבינו והזדהה שיהודי, עיי' עובדא זה במקומות אחרים.
לאחר הסעודה עלו לציון שבהר המנוחות ושם אמרו את פרקי התהלים כנהוג ולאמ"כ קדיש ע"י נכדו הגרמא"ז צ"ל.

תשע"ט

בשנה זו התקיימה הסעודה בבני ברק בביהמ"ד "בצל החכמה", הגה"ח רבי סמדר הברנפלד שליט"א מו"ץ העדה החרדית אשר זוכר את עבודתו הקדושה של רבינו הטריח עצמו מירושלים לבוא לישא דברים לזכרו של רבינו. כמו"כ נשא דברים נכד רבינו הגר"צ שטרן שליט"א רב ביהמ"ד וראה"כ. לאחמ"כ נשא דברים נכד רבינו הרה"ג מוהר"ר שמואל זלמן קינסטליכער שליט"א. העלייה לציון לא התקיימה בלילה עקב היות הסעודה בב"ב ע"כ עלו לציון הק' ביום.

תש"פ

ייארצייט זה של **מרן רבינו זי"ע** היה האחרון בהשתתפות נכדו חביבו הגאון בעל ה"רא דמשה" זצ"ל, כפי הידוע לנו, במשך כל הנ"ד ימי הילולא של זקינו **מרן רבינו זי"ע** לא החסיר מהם אפילו

אחד, [ובאמת בשנת תש"ס כשהיה בגולה עם אחיו **הגאון רבי יצחק אהרן זצ"ל** אפשר שכן חיסר פעם אחת] ולא זו בלבד, אלא בערוב ימיו כשהיה לו קשה ההליכה ברגליים, כשהתקיימו הייא"צ בביתו בב"ב ולא היה אפשרות לעלות לקבר בלילה, וכאו"א הגיע לציון בעצמו, אמר לי אחד מנכדיו החשובים שליט"א לפי תומו, שהוא עלה לציון בערך בסביבות שעות הצהריים ולחב פליאתו רואה הוא את סביו הולך לאט לכיון קברו של זקינו הגדול. וכל זה היה לאחר שהיו לו כאבים עצומים ברגליו בכל זאת לא ויתר על תפילה בציון זקינו ביום ההילולא ...

ביארצייט שהתקיים בביתו השתתפו בין השאר נכד רבינו הרה"ח רבי **ברוך מרדכי שטרן זצ"ל** כן השתתף **הגאון רבי צבי שטרן שליט"א** רב וראה"כ "בצל החכמה".

תשפ"ב

לרגל יום ההילולא במלאת נ"ז שנים להסתלקותו של **מרן רביה"ק זי"ע**, הו"ל ע"י מכון 'מבאר אבותינו' קונטרס מיוחד ושמו, 'דולה ומשקה' מתורת מרן רבינו הגה"ק רבי **צבי קינסטליכער זי"ע**, כשמו כן הוא, בתחילה הבאנו את חיידושיו באגדה לפרשיות תרומה ותצוה, [שהרי שבת קודם ההילולא היה פרשת תרומה, ושבוע שחל בו היה פרשת תצוה], כן הבאנו הדרכה מיוחדת לדרך

הלימוד במשנת **מרן רבינו זי"ע**, ולאחמ"כ הבאנו מדור של עובדות והליכות קודש שנשמעו מתלמידו הגה"צ **רבי אליעזר דוד פרידמן** זצ"ל, אשר בשיעוריו היה מזכיר הרבה מרבינו ונכתבו ע"י השומעים.

הקונטרס הופץ ע"י המכון בכל רחבי הארץ וזכה לתגובות נלהבות מצד הקוראים, ובע"ה נמשיך במלאכת הקודש להפצת תורת רביה"ק **זי"ע** למען יהיו שפתותיו דובבות בקבר, ובתפילה שימליץ טוב בעדינו ובעד כל עם ישראל, **זי"ע** ועבי"א.

מאמרי הערכה מיוחדים

מהגאון רבי צבי יעקב אברהם זצ"ל יו"ר הלשכה הארטודוקסית בטרנסלביא – זיבנברגן
מכולל 'אהבת ציון רמבעה"נ' זיבנברגן | מ'משמרת חומותינו' – אנשי נטורי קרתא

תלמידו הג"ר צבי יעקב אברהם זצ"ל יו"ר הלשכה הארטודוקסית :

הגה"צ רבי צבי קינסטליכר זצ"ל

מזקני תלמידיו הראשונים בישה"ר בבאנפי-
הוניאד, ארהיב לא לבד להספידו, כ"א, במקום
שארין מכירים אותו, ביותר להציגו לדוגמה לפני
העולם התורני בכלל, ולפני נוער הישיבות בפרט,
מי ומה הי' רבי הקדוש, ולאיזה מדרגה גבוה
ואצילה הי' ביזו להתעלות כבן לבעה"ב
מאונגריא.

והנה כ"פ התבוננתי ע"ד דאיתא עה"פ וכל
מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזה זו מיתת
צדיקים, הכי הסתלקות מרע"ה, אהרן הכהן
ועוד זי"ע לא כתובין בתורה? ואמרתי, דהנה ידוע
דעד דלא שקעה שמשו של זה לא זרחה שמשו
של זה. לכן אם מרע"ה מת מי לא ימות. אולם
התינח אם בשעת הסלקותו כבר זרחה שמשו
של צדיק הממלא מקומו, אז בעצם היא מכה
ג"כ, אבל בכלל היא מכה אשר כתובה בתורה,
כי בכל אבותינו ורבתינו הק' הנ"ל הלא היא
כתובה בתורה מי ומי היו ממלאי מקומותיהם.
אולם בשנים האחרונות בעו"ה נסתלקו צדיקים
לגמרי ר"ל, בבחי' מכה אשר לא כתוב בספר
התורה הזה. וכן הוא אומר (ישעי' כ"ט) לכן הנני
יוסף להפליא את העם הזה הפלא ופלא, מלשון
הבדלה והפרשה. והיינו שצדיקים אלו נבדלו
ונפרשו לגמרי מן העם, ר"ל. דבר זה מראה על
תוכחה נוראה ח"ו. וכעת אני עוד מוסיף על
דברים אלה, שפסוק זה הלא כתוב באמצע

אבי, רב ישראל ופרשיו (מלכים ב, ב,
י"ב) בחדשים האחרונים סבלה היהדות
החרדית שלש אבידות גדולות, טרם יבש מעין
הדמעות והיגון מול מועקת העדרן של שני ראשי
ישיבות גדולים ומובהקים, ה"ה הגאונים
העצומים רבי חיים מרדכי קאטץ זצ"ל, ראש
ישיבת טלז בקליבלנד, ורבי יחיאל מרדכי גורדון
זצ"ל ר"מ דלומזה פתח תקוה שזכיתי להכיר
אישית ע"י שסעדנו אצל א' כארבעה חדשים,
בשנת תש"ז בנו יארק. וכעת הגיעה אלי
השמועה הנוראה והמעציבה **שכ"ק מורי ורבי,
הגאון והצדיק האדיר רבי צבי קינסטליכר
זצוק"ל גאב"ד הערמנשטאט (טרנסלביה)
איננו**, תחת שלש אלה רגזה הארץ.

אמנם, בהיותי בירושלים, ביום ב' אחה"צ,
עפ"י מקרית טהור, זכיתי לבקרו בביה"ח 'שערי
צדק' רבי הכיר אותי, והתפרדתי מאתו. אבל עוד
במשך שהותי בפרוזדור נפוצה השמועה טובה,
שהרופא פקד להורידו ממיטתו, ובכן שבתו לבני
ברק בטוב לב. עד שביום ד' בוקר אכן נודע
האמת המרה שכ"ק אדמו"ר אור ליום ג' תצוה,
ז' אדר א', יום פטירת מרע"ה רעיא מהימנא זי"ע,
השיב את נשמתו הטהורה והקדושה לקונו,
וכבר הובא למנוחות, מי יתן ראשי מים ועיני
מקור דמעה על שבר בת עמי. והיות שלא עלה
בגורלי להשתתף בחלוקת כבודו האחרון, כאחד

התוכחה, ולא עוד כ"א בין שני פסוקים כאלה, והשיב בך כל כל מדוי מצרים וזבדו בך, ואח"כ ונשאתם מתי מעט, ר"ל. ומי עוד כמונו, עידי ראי', שראינו עין בעין איך מצד א' נעלמו מאתנו

כא' מקמאי, אנו מרגישים עצמנו כיתומים בכפלי כפליים, בתקופה שאין אב גשמי, אין אב רוחני, וגם איבנו שבשמי מסתיר פניו מאתנו בעו"ה. לכן אני צועק בכאב לב ובכל כחי – בלתי שום

מליצה – בבחי' מיעוט רבים שנים, אבי, אבי, רכב ישראל ופרשיו.

והנה בתקופה שתוארים "שר התורה", "הגאון החסיד", "צדיק רשכבה"ג", נותנים לבע"ב ולסוחרים שמלפני המלחמה, הנני מרגיש שימשש לפחיתות כבודו אם אשתמש בהם. לכן מוטב אבחין להציגו לפי העולם ועבודות ששמעתי עליו במשך ימי חלדי.

רבי צבי קינסטליכר צוק"ל נולד בהאנשוויץ (סלובקיא) באביב 1) לאפריל) תרכ"ט, לאביו הרבני המו"מ ויר"א מו"ה ארי' ז"ל. בגיל י"א נכנס לשיבתו של הגה"צ רבי אליעזר דייטש זצ"ל,

בעמח"ס תבואות השדה, אז אבדק"ק הנשוויץ, הב' צבי קינסטליכר חיש מהר נתפרסם לעלוי ולא' שלגדולות נוצר. משם עבר לשיבתו של מק הערוגת הבושם להומנא

וכאשר הגה"ק עלה על כיסא הרבנות בקליינוורדיין, ומשם עבר לשיבתו של מק השבט סופר בפרשבורג ז"ע. נסמך להוראה מהגה"ק רבי יודא גרינפלד מסעהמיהאלי,

והנה בתקופה שתוארים "שר התורה", "הגאון החסיד", "צדיק אמיתי", "רשכבה"ג נותנים לבע"ב ולסוחרים שמלפני המלחמה, הנני מרגיש שימשש לפחיתות כבודו אם אשתמש בהם.

אותו צדיק מצד השני. אבל כשכבה פתאום שמשו של צדיק, שהי' מיחידי יחידים בדור יתום כזה, שהחזיר עטרה ליושנה ועוקר הרי הרים בפלפולו, הרביץ תורה לעדדים, ונסמך בהוראה

מהלבושי מרדכי ממאד, מרבותיו הערוגה"ב

עיון' או ביו"ד, איך נתהפך ממש מהיפך להיפך.

הרבי זצוק"ל התאמץ להרציא ברב כישרון הבעיאי והסברא על הדף, שאף בחור בגיל צעיר כמוני יבין את הענין לאשורו, ומצד שני גם בחורים גדולים ות"ח ייהנו ממנו בשביעות רצון, בדברו על איזה ענין, כל דבור ודבור בביע מושג, הגדרה, הסבר, מחשבה, מיוסד על אדני ההגיון, בקו ישר הוביל אותך מתחילת הבירור עד מטרתו, כשהוא מתנוצץ לפניך בבהירות מחשבה, זכות השכל, ממש שני מושגים בנושא אחד.

בשנת תרצ"ג, פעם ביושבי בבודפסט במסעדה, בא אלי זקן א' בעל צורה, והציג א"ע כשו"ב דמתא. הוא שואל אותי באיזה ישיבה למדתי. ועל תשובתי סיפר לי, "שהוא למד בפרשבורג בעת שיצא קול בישיבה"ארי עלה מבבל" ושמו "הערשל הומענעיר" משיבת הערוגת הבושם מקליינוורדיין.

כשהגיע לפ"ב כיבדה אותו ה"חברה חריפות" בש"ק הראשונה לבואו לדרוש בפלפול דבר שלא זכה כמעט מעולם שום תלמיד מיד כ"א אחרי שנה שלמד שם". כפי שזוכר, על פלפולו זה התווכחו הבחורים שבועות מספר.

שכני באמריקא, ה"ה מו"ה שלמה בראך - אורל קרונהייטס, סיפר לי לפי תומו, שהי' לנוכח בזמן שרבי צבי קינסטליכר הוזמן לאוהל, בתחילת שנות תר"פ,

והשבט סופר זי"ע. נשא את בת הגביר מו"ה יצחק הנדלר ז"ל מברחוביץ. בשנת תרס"ג נבחר לדומו"צ דק"ק באנפי-הוניאד (טרנסלביניא) בשנת תרע"ט נבחר לאב"ד ה"ס הרמנשדט-סעבען. בשנת תש"ט עלה לארה"ק והשתקע בירושת"ו. מיו"ח, בנו הג"מ אליעזר, מ"מ בהוניאד, בנו הרב זושא ז"ל, בנו הרב אהרן ז"ל, להבחל"ח בנו מו"ה דוב. חתניו, הגה"צ בצלאל שטרן אבדק"ק "עדת ישראל" במלבוך (אוסטרליא), בעמח"ס שו"ת בצל החכמה, ב"ח, חתן חתנו הג"מ שמחה בונם סופר, אב"ד ור"מ דפרשבורג, חתנו מו"ה דוד נאטהאן ירושת"ו.

בשנת תרס"ז נכנסתי לישיבה"ר בת חמשים תלמידים הגונים בהוניאד, תמיד כשאני נזכר מהלומדים זהוניאד מאותה תקופה, ה"ה רבי אהרן פרסבורגר (אח"כ הגאבדק"ק באניאהד), גיסו מו"ה יעקב קליין, חותנם מו"ה חנני' ברג, הרב אברהם אלטר גולד, מו"ה ליב הרש לזר, מו"ה דוד ליברמן ז"ל ועוד, כולם חריפים ובקיאים וכולם גיבורים, איך התפלפלו עם אדמו"ר משך דרשותיו בשבתא זריגאל וכדומה, ואדמו"ר ניצח את כולם, היה נראה לי כחידה סתומה, איך חריף נורא כמוהו, כשהרציא שיעוריו בישיבה, הן ב'שיעור פשוט', הן ב'שיעור

פראבצירורשה, דסק על העמוד, והכרין יקול בה"י: אהעלער לומדים; ואנט זר די סוגיא אין העלסער איך זאל אנען דעם פלפול". (לומדי אוהל, הגדול י באיזה סוגיא אגיד את הפלפול). זכה נהמנו ששתקו משך י"ב דקות. כאשר ראה ששתקם, התחיל הוא יקושי' א' מה"תומים", וקשר כעשרים זוגיות מדיני ממונות בקושי' ופירוקים נד שתייך כל אותן קושיות בתרוץ א', על גני וריעי אחר להבליח"ת, הלמן זריה דן גרויס ז"ל - אונגבר-ברוקליין דושת"י ספר לי גיב לפי תומי מר טנים הנ"ל שבא לאונגבר גיב ל'פראבע' דרשה, והציע גיב כג"ל לפי הלומדים י.שם. ולבסוף התחיל פלפולו בקושי' א' של ה"פלת" ושור כעשרים סוגיות דיניי איהי בקושי' ופירוקא, עד ש' תרץ כל אותן סוגיות וקושיות בתירוך א', שהפליא כל השומעים. והיות שהרפים מבקרים כאלה לרוב אין בידם לצמצם את מוחם לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, לאלה ישמש הצהרת כל אותן אברכים שזכו לקבל סמיה להוראה מאתו זצ"ל. איך בחן אותם, ואך הם מתפארים שיש להם "התר הוראה" מהרב מסעבען; נמצא שלפי הדברים הנ"ל הי' גאון עצום בתורה. ואני תלמידו הצעיר אגלה סוד, שכפי השערתו הי' רבי ומורי הבנים עוד גאון יותר גודל בצוקותו ר' בעבודת הקודש שלו. אני סומך השעי דתי על הנובדות דלקמן הגה"צ רבי ישראל חעלק ראבי"ד דק"ק בודפסט, סיפר לי, שבזמן שרבי זצ"ל נר בשכינותו, דרכו היה קיום עלות השחר, בשעות שבין 2:30-3:30 וימר ברכות התורה קרוב לשעה בקולות גוראות ובבכיות; הרב דודיוביץ, שיכון סטמר, ב"ב, סיפר לי איך שזכה להרצוא גמרא ותוס' לפני רבי זמן מסויים, ודרכו היה שסמוך לחצות הלילה שלחו לישן, אולם לא הי' יכול לישן כי בהדר הסמוך רבי התחיל לקרא ק"ש בצירוף חיווי משך שעה לערך גיב בקולות ובבכיות גוראות. א' המוסמכים מאתו הב' הרב משה פנט מיושבת פוניבין, אמר לי, ששמע מהרבים, שמכה ענינים שהובאו לפניו להתיעץ אתו מוכת שהוא "בעל רות הקודש". דרשן מפואר ופה מפיך מרגליות הי' ורכים השיב מעוני. השתתף בהתייחסות לשכת מרכיות אורטודוקסית דטוסילב"ג יא. ומשך כל ימיו הי' חבר לוועד הרבנים ש"י הרפחונטניץ. רבי ומורי זקוקי' א' מאנשי כנסת הניוילס מנר הקמון, שלי"ח בוגל צ"י

התחיל הוא בקושי' א' מה"תומים", וקשר כעשרים סוגיות מדיני ממונות בקושי' ופירוקים עד שתייך כל אותן קושיות בתרוץ א', גג על גג.

כדי למלא כסא הרבנות דשם. טרם עלותו על הבימה כדי לדרוש ה"פראווע דרשה", דפק על העמוד, והכריז בקול בזה"ל, "אווהעלער לומדים, זאגט מיר די סוגיא אין וועלכער איך זאל זאגן דעם פלפול". (לומדי אוהל, הגידו לי באיזה סוגיא אגיד את הפלפול). ככה נדהמו ששתקו משך י"ב דקות. וכאשר ראה ששותקים, התחיל הוא בקושי' א' מה"תומים", וקשר כעשרים סוגיות מדיני ממונות בקושי' ופירוקים עד שתירץ כל אותן קושיות בתרוץ א', גג על גג, וריעי אחר להבחל"ח, הלמדן מו"ה דן גרוס ז"ל – אונגבר-ברוקליון – ירושת"ו, סיפר לי ג"כ לפי תומו משנים הנ"ל שבא לאונגבר [= אונגוואר] ג"כ ל"פראווע דרשה", והציע ג"כ כנ"ל לפי הלומדים דשם, ולבסוף התחיל פלפולו בקו' א' של ה"פלותי" ושזר כעשרים סוגיות וקושיות בתרוץ א', שהפליא כל השומעים.

*שמכמה עינים
שהובאו לפניו
להתייעץ אתו
מוכח שהוא "בעל
רוח הקודש".*

השערתי הי' רבי ומורי הכ"מ עוד גאון יותר גדול בצדקותו ובעבודת הקודש שלו. אני סומך השערתי על העובדות דלקמן, הגה"צ רבי ישראל וועלץ ראב"ד דק"ק בודפסט, סיפר לי, שבזמן שרבי זצ"ל גר בשכינותו, דרכו היה קודם עלות השחר, בשעות שבין 2.30 – 3.30 אומר ברכות התורה קרוב לשעה בקולות נוראים ובבכיה, הרב דוידוביץ, שיכון סטמה, ב"ב, סיפר לי אך זכה להרציא גמרא ותוס' לפני רבי זמן מסויים, ודרכו היה שסמוך לחצות הלילה היה שולחו לישן, אולם לא הי' יכול לישן כי בחדר הסמוך רבי התחיל לקרא ק"ש בציוחף ווידיוי משך שעה לערך ג"כ בקולות ובבכיות נוראות. א' המוסמכים מאתו הב' הרב משה פנט משיבת פונביז, אמר לי, ששמע מדברים, שמכמה עינים שהובאו לפניו להתייעץ אתו מוכח שהוא "בעל רוח

היות שחריפים מבריקים כאלה לרוב אין בידם לצמצם את מוחם לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, לאלה ישמש הצהרת כל אותן אברכים שזכו לקבל סמיכה להוראה מאתו זצ"ל. איך בחן אותם, ואיך הם מתפארים שיש להם "התר הוראה" מהרב מסעבען.

נמצא שלפי הדברים הנ"ל הי' גאון עצום בתורה. ואני תלמידו הצעיר אגלה סוד, שכפי

הקודש".

דרשן מפואר ופה מפיק מרגליות הי', ורבים השיב מעוון. השתתף בהתייסדות לשכה מרכזית אורטודוקסית דטרנסלבניא, ומשך כל ימיו הי' חבר לועד הרבנים שע"י הרפוזנטנץ.

רבי ומורי זצוק"ל, א' מאנשי כנסת הגדולה מדור הקדום, של"ח בגיל צ"ו לחייו. זיעועבי"א.

'וידבר משה'

טיוטה מדרשת הגרמא"ז קינסטליכער זצ"ל בעל ה"רזא דמשה"
בדינער לטובת 'כולל זיבנברגן', ארה"ב תשס"ז

ולשאת כמה מילים. זכינו לשמוע דברי תורה
והתעוררות מכבוד הרבנים הגאונים, וכעת
נוסיף רק כה מילים בענייני הכולל.

ערב זה, שזה כבר עשרות בשנים נקבע

ל'מלוח מלכה'
למען כוללינו
היא כעין ראש
השנה לכולל,
יום של חשבון
הנפש והתבוננות
למען הכולל. 'לך
לך מארצך
וממולדתך אל
הארץ אשר
הראך'. 'ויהי
רעב בארץ וירד
אברהם
מצרימה'. בדרך
הארוכה בבואי
עד הנה,
הרהרתי על
הכולל בעבר,

הרבה מוסדות תורה, צדקה וחסד זכו אחב"י
להקים לייסד ולשכלל. אמנם בעצם קופת
רמבעה"ג הוא המוסד הכי ותיק שזה זמן רב
שהוקם וממשיך עד היום הזה.

אין ספק שזה בזכות אמותינו היקרים דור
דור שבעת הדלקת הנרות, ברגע הגדול כשהזילו
דמעה על ילדיהם שימשיכו בדרכם דרך ה',
היפרשו ממעט כספם כמה פרוטות לקופת
רמבעה"ג, עד שזה ממש אל תטוש תורת אמך.

ברשות מרנן ורבנן גדולים וצדיקים,
וברשות הנאספים בעלי לב חם, פותחים בכבוד
אכסניא, ראשי ומנהלי כוללינו החשובים,
שמוסרים נפשם למען צדקה וחסד, חברי ועד

הפועל, היו"ר
רבי סנדר
וירצברגר ורבי
איסר הנדלר,
רבי מרדכי
גאנץ, רבי חיים
שפיצר חתן רבי
נתן מאטיאש,
רבי הערשל כ"ץ
ב"ר יוסף מנחם
כ"ץ, רבי
אברהם פישמן
ב"ר משה
פישמן, רבי דוד
מנשה פרנקל
ב"ר דוב פרנקל,
רבי יחזקאל
שרגא זיסמן,

**"...אין ספק שתפילות אלו של אמותינו
והמסירות נפש הגדולה של אבותינו עמדה
שענין גדול זה ימשיך עד היום הזה. ומה
גדול הוא הענין שאנו ממשיכים לתת את דמי
הצדקה לאותו מטרה שאבותינו ורבותינו
יסדו וכוננו".**

ועמם כל העסקנים העושים ומעשים למען
הכולל. חובה וזכות להזכיר כאן את המנהלים
החשובים הר"ר נתן מאטיאש בברוקלין ואבי
שליט"א בירושלים שפועלים זה עשרות
בשנים, ה' יאריך ימיהם ושנותיהם מתוך בריות
גופא ונהורא מעליא.

לא איש דברים אנכי, ההכרח לא יגונה
לצאת מגדרי במעמד גדול זה שנאספנו למען
המטרה הקדושה להמשכת מפעלי הכולל

והרבה ביקשו שיעברו עמם את כל הקבלות שקיבלו מארץ הקדושה על תרומת לבם ופועלם למען קופת רמבעה"נ.

ענין זה מחייב ביותר את החיים עמנו היום להמשיך בדרכם ובזה להתקשר עם אבותיהם מדור דור, ובוודאי ימליצו יושר בעדינו להצליח בכל דרכינו.

כידוע שלאחר החורבן הנורא שהופסקו המקורות הכספיים קמו ונאספו יחידי עם סגולה בארץ ישראל, ובמסירות נפש כוננו מחדש את הריסות הכולל, יחד עם אחב"י מעבר לים עמלו על אף כל בעיותיהם ועמדו לעזרה לכונן מחדש את הריסות הכולל בפרט כאן בארה"ב. וזכו שבמשך השנים גדלה והסתפחה בעזרת ה' יתברך.

זכות הוא לי למסור בקצרה על מפעלי הכולל למען תורה וחסד :

ומכאן למסורת אבות, אבותינו היקרים שהיו עושים ומעשים למען מטרה קדושה והיו אוספים בכל נפש בקדושה ובטהרה את הפרוטות האלו ופרוטה לפרוטה מצטרפת לחשבון גדול, וכמו שאמר זקיני זצ"ל שהיו מעגלים את הסכומים וכך ממקום למקום.

אין ספק שתפילות אלו של אמותינו והמסירות נפש הגדולה של אבותינו עמדה שענין גדול זה ימשיך עד היום הזה. ומה גדול הוא הענין שאנו ממשיכים לתת את דמי הצדקה לאותו מטרה שאבותינו ורבותינו יסדו וכוננוהו.

צדקת רמבעה"נ ה' מאז ומקדם המטרה הכי נעלית של אבותינו, איזה זכות היה להשיג את התואר הנכסף של "גבאי ארץ הקדושה", וזכות זה עבר בירושה דורי דורות.

גדולים וחשובי בעלי בתים שביקשו לצמצם התוארים על מושבותיהם. אמנם לא ויתרו לציין על המצבה תואר זה של "גבאי ארץ הקדושה".

* החלוקה ארבע פעמים בשנה למאות משפחות, הכוללים אלפי נפשות ב"ה, יתומים ואלמנות, שבורי לב ובני תורה.

* קרנות לעזרה לנישואין. עזר חולים, יולדות וכדומה.

* גמילות חסד קרנות לגמ"ח שנוסדו על ידי נדיבי לב לעלוי נשמת בני משפחתם, העומדים לעזר ולסיוע.

* חברה משניות שנוסד מאז הקמת הכולל.

הכוללים בירושלים,

* כולל להוראה הלכות מליחה – רה"כ אדמו"ר מקאלאשין הג"ר מאיר רבינוביץ.

* כולל חושן משפט רה"כ רא"ד פנט [נכד המרא"י, בין השאר לומדים שם דיינים ומורי הוראה].

* כולל למצוינים הלכות שבת – רה"כ הרב אהרן רוזנברג והרב חיים רוטמן.

* כולל ותיקן רה"כ הרב אברהם שמואל פיליפ.

בבית שמש,

* כולל למצוינים הלכות שבת – שיהוי והטמנה – רה"כ הרב מאיר שמעון אולמן בן הדיין רבי

אברהם יצחק אולמן.

אם היה באפשרותינו להגדיל את התמיכות בעת מצוק להם כמה מהם היינו יכולים להקל את העול מעל צוואריהם חלקם מתוך הדאגות מגיעים עד לפיקוח נפש ר"ל, ואין צריך להאריך בזה.

אם היינו מגדילים הגמ"ח.
אם היינו מגדילים התמיכות הקדושות. אם היינו מגדילים התמיכות לנישואין, לחולים ליתומים ואלמנות. כמה אברכים מהישיבות עצמם שבעת נישואי

ילדיהם הם נאלצים לנדוד מעבר לים.
אם היינו יכולים להגדיל התמיכה בהם, ראש השנה חשבון לכל השנה להפעיל גם אחרים.

מעט מפרי עטם הועלו על הגליון, ונדפסו בקובץ שאנו מחלקים כעת כאן.

אם אין קמח אין תורה. מוכרחים אנו לגלות שהמצב קשה מנשוא, כפי שנהגו במשך כל הזמן, אין אנו נהנים משום פרוטה מהשלטונות, והכל עומד רק מהתמיכות שאנו מקבלים מאחב"י נדיבי הלב. קרוב לשלש חדשים שלא קיבלו את משכרותם, אני מרגיש עצמי לשליח העניים ובני התורה בארץ הקודש, במטוס שנסעתי

היו כשני מנינים של שדרי"ם קשי יום שבאו לכאן לכתת רגליהם להקל ממצבם הקשה, עזבו ביתם וטפיהם חלקם עם נשותיהם.

*"..אני מרגיש
עצמי לשליח
העניים ובני
התורה הארץ
הקודש".*

